

Bronnenboekje eindronde

Nationale aardrijkskunde Olympiade 2002

Inhoud

	pagina
Bron bij A het Zuiderzeeproject	3
Bron bij B MTC Valburg	3
Bronnen bij C Duurzame energie heeft niet altijd de wind mee	4
Bronnen bij D Afghanistan: een narcostaat in een turbulente regio	6

Bron bij A ‘het Zuiderzeeproject’

Het Zuiderzeeproject

In de 17^e eeuw lanceert Henric Stevin als eerste een plan om ‘het geweld en het vergif der Noortsee te verdrijven’. Na 1850 volgt het ene na het andere voorstel om het gevaar van overstromingen weg te nemen en de Zuiderzee in te polderen. Uiteindelijk wordt gekozen voor een plan van ingenieur Lely. In 1918 neemt het parlement de Zuiderzeewet aan, de wet tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee. Er zijn veel tegenstanders. In de eerste plaats natuurlijk de Zuiderzeevissers. Zij voelen zich rechtstreeks in hun bestaan bedreigd. Maar ook de noordelijke provincies maken bezwaar. Zij zijn bang dat de geplande Afsluitdijk meer hoogwaterstanden langs de kust van Groningen en Friesland veroorzaakt. Ondanks tegenstand wordt in 1930 de Wieringermeer als eerste Zuiderzeepolder drooggemalen. Twee jaar later komt de ruim 30 kilometer lange Afsluitdijk tussen Noord-Holland en Friesland gereed.

De Noordzee heeft nu geen invloed meer. Het zoute water van de Zuiderzee wordt langzamerhand zoet en het IJsselmeer wordt daarmee een feit. Hierna vallen achtereenvolgens de Noordoostpolder (1942), Oostelijk Flevoland (1957) en Zuidelijk Flevoland (1968) droog. Al voor het jaar 2000 is een besluit genomen over de inpoldering van de Markerwaard.

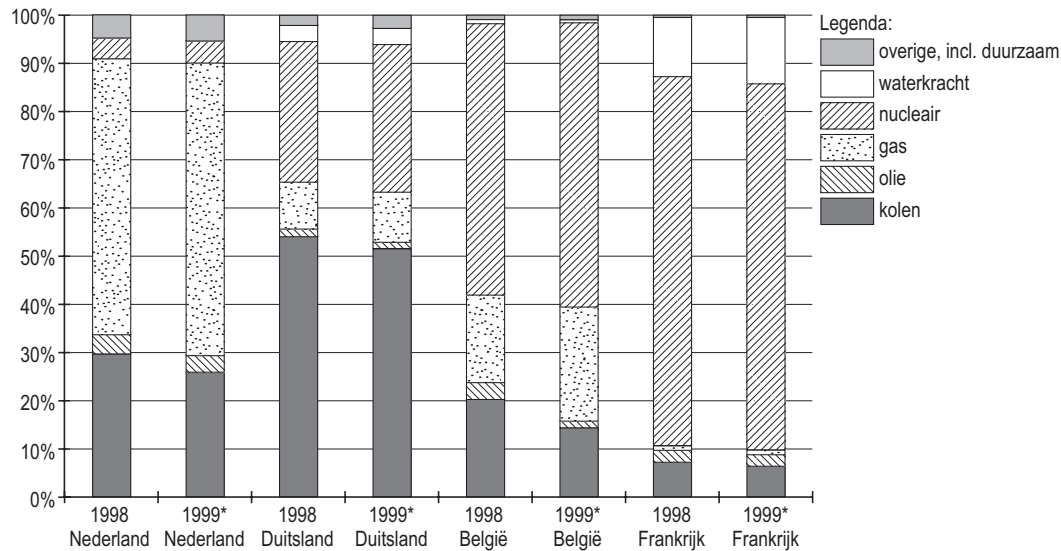
Bron bij B ‘MTC Valburg’

De eindrondekandidaten krijgen een folder van de gemeente Overbetuwe en de gemeente Nijmegen met een voorontwerpbestemmingsplan en een landschapsplan

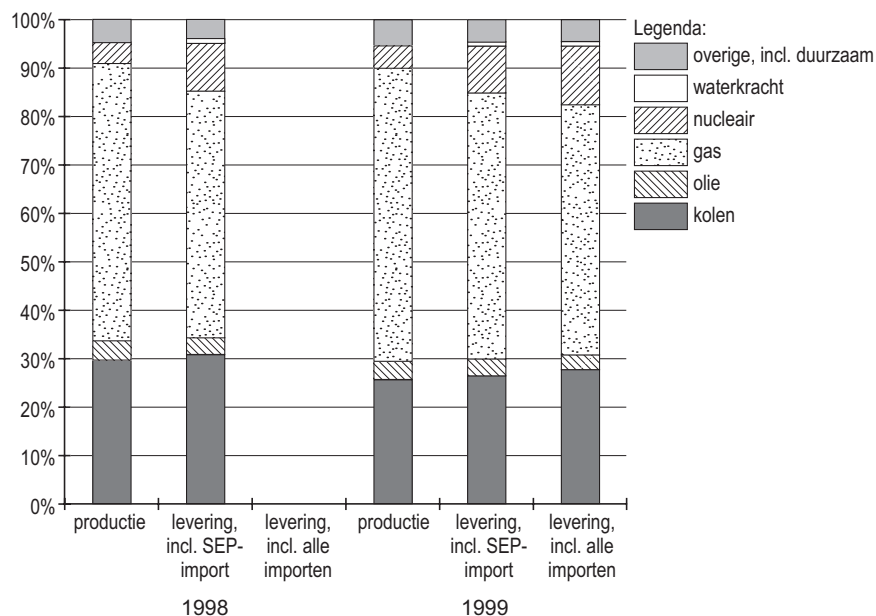
Onder voorbehoud: de inhoud van de folder wordt na de eindronde op de internetsite van het KNAG geplaatst

Bronnen bij C 'Duurzame energie heeft niet altijd de wind mee'

Brandstofmix van de eigen elektriciteitsproductie in Nederland, Duitsland, België en Frankrijk in 1998 en 1999.

Brandstofmix Nederland van de eigen productie én van de totale in Nederland geleverde elektriciteit inclusief de import (dus het totale Nederlandse verbruik, inclusief import).

beide diagrammen komen uit de publicatie 'de kleur van stroom' van het ECN (Energie-Onderzoek Centrum Nederland), een onderzoeksrapport in opdracht van Greenpeace, mei 2001, zie www.greenpeace.nl

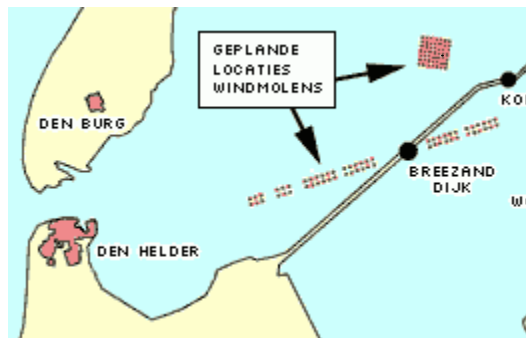
	Taakstelling BLOW per provincie in megawatt
Drenthe	15 MW
Limburg	30 MW
Overijssel	30 MW
Utrecht	50 MW
Gelderland	60 MW
Noord-Brabant	115 MW
Groningen	165 MW
Friesland	200 MW
Noord-Holland	205 MW
Zeeland	205 MW
Zuid-Holland	205 MW
Flevoland	220 MW

BLOW.

Het Rijk, de provincies en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben zich door een Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW) verbonden tot de realisatie van tenminste 1500 megawatt (MW) windvermogen in Nederland op land in het jaar 2010. De bestuursovereenkomst is door partijen ondertekend tijdens een bijeenkomst op het ministerie van Economische Zaken op 10 juli 2001.

Kaart met plan Interprovinciaal Windpark Afsluitdijk (IPWA) van Noord-Holland en Friesland

109 windmolens

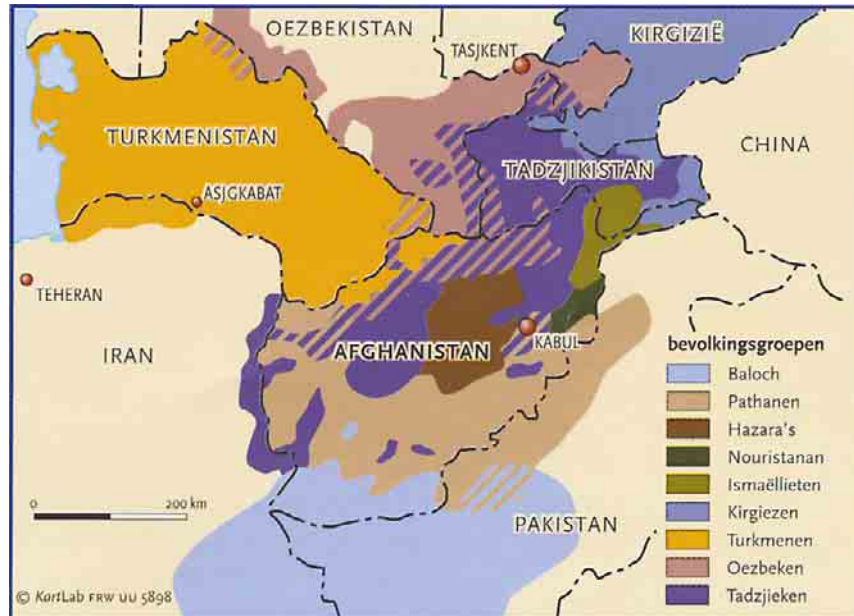
Het vierkante windmolenpark op de kaart: 49 turbines, 60 meter hoog, 2MW per turbine, 385 m uit elkaar.

Het langgerekte windmolenpark op de kaart: 60 turbines, 93 meter hoog, 3 MW per turbine, 500 m uit elkaar.

Totaal 278 Megawatt = 250.000 huishoudens.

Bron bij D Afghanistan: een narcostaat in een turbulente regio

Kaart Etnische groepen in en rond Afghanistan uit Geografie, jaargang 10, nr.6, pag.7, Paolo De Mas, Afghanistan, het etnisch mozaïek van een narco-staat.

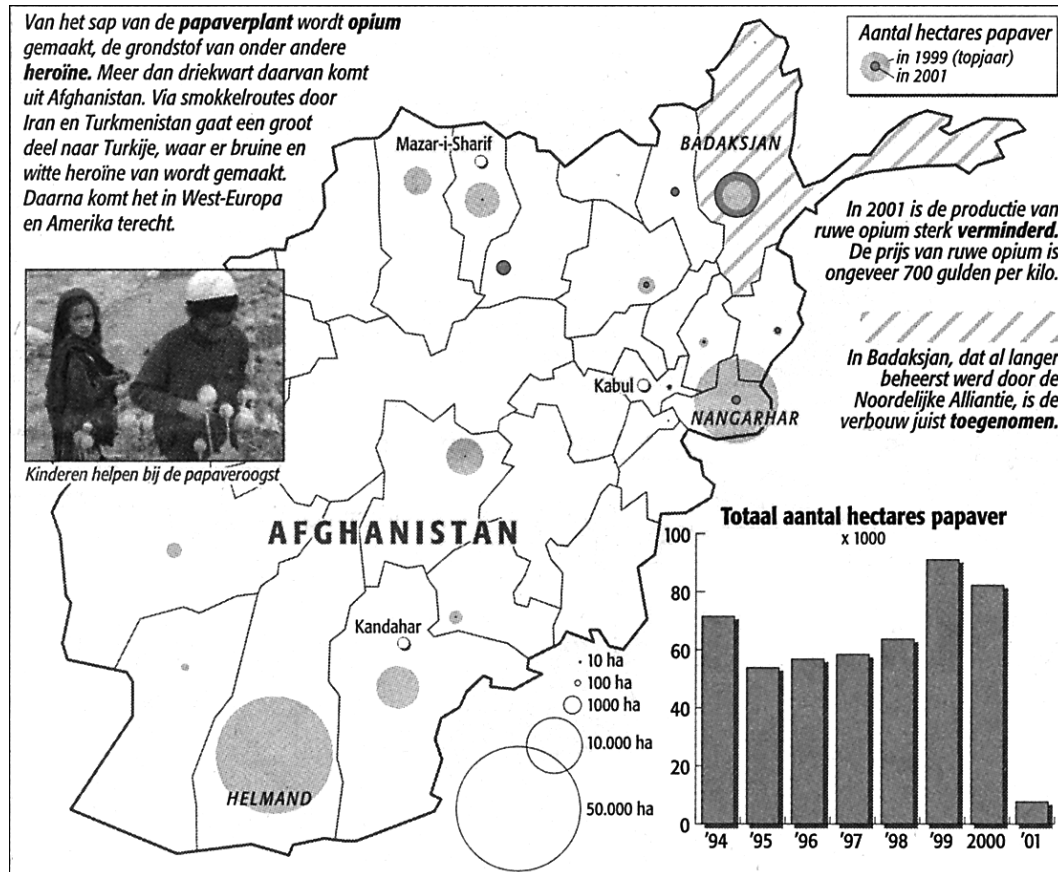
Vrij naar tekst uit Geografie, jaargang 10, nr.6, pag.6-9, Paolo De Mas, Afghanistan.

Afghanistan: het etnisch mozaïek van een narco-staat

Afghanistan is waarschijnlijk het land met het grootste percentage inwoners dat uit eigen land is gevlucht. Het land met een oppervlak van 625.000 km² iets groter dan Frankrijk, telt ruim 25 miljoen inwoners, maar daarvan leven er zo'n drie tot vier miljoen als vluchteling buiten Afghanistan (vooral in buurland Pakistan maar bijvoorbeeld ook in Nederland). Afghanistan is ontstaan als een bufferstaat tussen de rivaliserende grootmachten Rusland en Groot-Brittannië die tevergeefs trachtten het bergachtige gebied met zijn vele roerige stammen te beheersen. De grillige grenzen van het *landlocked* land zijn daarvan het gevolg. Voor een deel vallen die samen met natuurlijke grenzen maar in de meeste gevallen volgen ze geen natuurlijke of historische scheidslijnen maar zijn ze kunstmatig door de koloniale grootmachten getrokken.

De grootste bevolkingsgroep in Pakistan zijn de Pathanen (43% van de totale bevolking). Dit volk van geharde bergbewoners heeft eeuwenlang gestreden voor behoud van autonomie en vormde als belangrijkste etnische groep het tribale kristallisatiepunt van het latere Koninkrijk Afghanistan. De Taliban, met hun leider Mullah Mohammed Omar, zijn voor het merendeel Pathanen afkomstig uit de zuidelijke regio, met als hoofdplaats Kandahar. De Taliban komen voort uit het extreme fundamentalistische deel van de Pathanen. De Tadzjiken zijn met 25 procent de tweede groep en maken deel uit van de Iraanse volkeren. Derde bevolkingsgroep zijn de Oezbeken (9 procent) die tot de groep Turkmeense volkeren behoren. De vierde groep zijn de Hazari's (8 procent). Zij behoren als enige groep in Afghanistan tot de Sjiitische richting in de Islam. Vanwege deze overtuiging zijn ze het slachtoffer van meedogenloze etnische zuiveringen geweest door de soennitische Taliban. In de omliggende landen behoort 90% of meer van de bevolking tot de soennieten. Uitzonderingen daarop vormen Iran (met 91% Sjiïeten) en China.

Vanouds was Afghanistan een producent van hasj en werd er papaver geteeld als grondstof voor opium, waar vervolgens heroïne van werd gemaakt. Papaver Somniferum heet deze papaversoort die familie is van een soortgenoot die in Nederland ook voorkomt: de klapproos. Papaver kan goed tegen zowel kou, hitte en droogte en heeft weinig voedingsstoffen en verzorging nodig.

Khans papavers staan er goed bij

Van onze correspondenten
Sacha Kester

SORKH ROD

Haia Khan hurkt op zijn blote voeten op de akker en zoekt naar de kleine groene friemeltjes die uit de aarde opkomen. 'Dit zijn ze', zegt hij met een liefkozend gebaar. De eerste kiemende papavers die Khan en zijn familie dit jaar van een fatsoenlijke boterham zullen voorzien.

Een paar weken geleden was Khan nog bang dat het een mager jaar zou worden. Op het grootste deel van zijn land had hij al graan gezaaid, een gewas dat veel water nodig heeft en per vierkante meter weinig geld opbrengt. Maar met het vertrek van de Taliban, en hun ban op drugs, heeft hij de rest van zijn akkers direct gevuld met papaver. 'Dat brengt vijftien keer meer geld op en ik moet mijn zes kinderen zien te voeden.'

Het vertrek van de Taliban uit Afghanistan is slecht nieuws voor de internationale drugsbestrijders die vrezen dat de markt nu weer overspoeld zal worden met ruwe opium en, uiteindelijk, heroïne. Want Afghanistan was het land

dat 75 procent van alle ruwe opium produceerde tot de Taliban vorig jaar besloten de teelt van papavers te verbieden.

Volgens het United Nations Drugs Control Program (UNDCP) is het afgelopen jaar in Afghanistan 91 procent minder land met papaver verbouwd dan het jaar daarvoor en is de productie van ruwe opium met 94 procent gedaald: slechts 185 ton tegenover 3.276 die in het jaar 2000 werd geproduceerd. 'Geen enkele andere regering zou dit ooit voor elkaar hebben gekregen', zegt Najib Ullah, het voormalige hoofd van de UNDCP in de stad Jalalabad.

Het is nog altijd een mysterie waarom mullah Omar, de leider van de Taliban, de handel plotseling een halt toeriep. Eén van de theorieën is dat hij hoopte op internationale erkenning voor zijn regime. Een andere theorie zegt dat de Taliban over grote voorraden ruwe opium beschikten en op deze manier de prijs probeerden op te drijven.

'Wat de theorie ook was, het was in ieder geval zeer effectief', zegt Ullah. Hij heeft er weinig ver-

trouwen in dat het nieuwe bewind de boeren ook van de papaverteelt zal weten af te houden. 'Ze zullen nooit zo hard optreden als de Taliban', voorspelt hij. 'Daarbij hebben de krijgsheren die het nu voor het zeggen hebben vroeger hun zakken altijd gespekt met de opbrengst van deze teelt. En de enige opium die hier het afgelopen jaar nog werd verkocht, kwam uit het gebied van de Noordelijke Alliantie.'

In het oosten van Afghanistan lijkt inderdaad iedere boer die vorig jaar nog graan verbouwde weer over te gaan op de papaverteelt. Haia Khan stond vijf dagen geleden op een stuk hout dat door zijn ossen over het land werd getrokken om de grond te ploegen en daarna strooide hij kleine, gele zaadjes van de papaverplant in de omgewoelde aarde. In het vroege voorjaar zullen er duizenden rode klaprozen op zijn land staan te wiegen en zodra de bloemen hun bladeren hebben verloren zal Khan minuscule sneetjes in de knop maken om het kleverige witte vocht, de ruwe opium, af te tappen dat hij voor zeventienhonderd gulden per kilo verkoopt aan Pa-

kistaanse tussenhandelaren die het in hun fabrieken omwerken tot heroïne. 'Bij een goede oogst kunnen we negen keer snijden', zegt Khan met een brede grijns.

Qasim, een buurman van Haia Khan, zegt dat hij drugs heel slecht vindt en liever op een andere manier aan zijn geld zou komen. 'De islam verbiedt heroïne en ik zou het zelf nooit gebruiken', zegt de 22-jarige man. 'Maar wat moet ik anders? Ik ben maar een arme man die voor zijn gezin moet zorgen.' Om zijn armoede te illustreren wijst hij naar zijn kleren, een versleten hemd en een broek vol gaten, en daarna naar zijn huis, een modderhut aan de rand van de velden.

'Vorig jaar was rampzalig', vertelt Qasim. 'Ik heb altijd papaver verbouwd maar plotseling werd het door de Taliban verboden. Ze brandden de velden plat van de degenen die toch nog "poppy's" zaaiden en stopten de boeren in de gevangenis.' Hij is dus blij met het vertrek van de Taliban. Niet vanwege hun strenge regels ten aanzien van vrouwen of baarden, maar omdat hij dit jaar zijn kinderen weer te eten kan geven.

Verantwoording

© 2002 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Hans Maas, Harrie Mennen, Henk Post, Lody Smeets, Bert van Wanrooij

Advies: Wim Bos, Frans Engels, Bruno van Erp Taalman Kip, Maarten Kimmel, Han Noordink, Ruud van Roon, K.Visser, A.Eijsberg

Eindredactie: Lody Smeets

Vormgeving omslag: Studio Oude Vrielink bv
Vormgeving binnenwerk: Helga Stortelder, Arjen Boxem

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2002 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van:

Citogroep Instituut voor toetsontwikkeling, SLO Specialisten in leerprocessen, KNAG, Rijksuniversiteit Groningen Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Hogeschool Rotterdam, Katholieke Universiteit Nijmegen, Universiteit van Utrecht, Vrije Universiteit, Universiteit van Amsterdam, Universiteit Wageningen, Instituut voor Leraar en School te Nijmegen, Educatieve Faculteit Amsterdam, Technische Universiteit Delft Opleiding Geodesie, Saxion Hogeschool IJsselland, Internationale Hogeschool Breda, Wolters Noordhoff Atlasproducties, Uitgeverij ThiemeMeulenhoff, Uitgeverij Malmberg, Novib, Space Expo Noordwijk, Stichting Veldwerk Nederland, Outdoor Education, Veldnet Nederland, Topografische Dienst, Unie van Waterschappen, NS Internationaal, Transparencies to Educate, Gemeente Overbetuwe